

VERANTWOORD RUIMTEGEBRUIK

Populatie in de nabije omgeving speelt bij het al dan niet toestaan van een projectontwikkeling een sleutelrol. Een onzorgvuldig samengesteld populatiebestand kan leiden tot schijnveiligheid.

Voor het groepsrisico bestaat slechts een oriëntatiewaarde. Het berekende groepsrisico wordt beoordeeld in het licht van dit kwantitatieve ijkpunt.

Belangrijk uitgangspunt voor de berekening van het groepsrisico is de omvang van de populatie in de omgeving. Deze populatie moet in een relatief groot gebied van enkele kilometers parallel aan een transportroute gevaarlijke stoffen of in de omgeving van een bedrijf worden geïnventariseerd. Het detailniveau van de inventarisatie heeft grote gevolgen voor de uitkomst van de berekening. Zo geeft een grofmazige benadering, waarbij een gemiddelde verdeling over een gebied wordt bepaald, een andere uitkomst dan wanneer gedetailleerd wordt gekeken naar een lokaal hoge(re) concentratie van bewoners in bijvoorbeeld een flat. Hoe verder van de risicobron, hoe minder invloed de populatie heeft op de hoogte van het groepsrisico. Niet alleen de huidige situatie is bepalend, ook mogelijke veranderingen in de nabije toekomst moeten worden meegenomen; maatstaf hiervoor is hetgeen het bestemmingsplan redelijkerwijs maximaal mogelijk maakt. Overigens wordt niet iedereen meegenomen in het populatiebestand: zo worden automobilisten die aanwezig zijn op een (snel)weg of mensen in een trein of op een station niet beschouwd.

Maatregelen en voorzieningen

Het bevoegd gezag dient een relevante toename van het groepsrisico te verantwoorden. Dit betekent dat er maatregelen en voorzieningen worden getroffen om de overlevingskans van de aanwezigen binnen het invloedsgebied van een mogelijk incident met gevaarlijke stoffen te vergroten. Bij een projectontwikkeling nabij een risicobron kan dit betekenen dat bouwkundige voorzieningen nodig zijn, al dan niet aangevuld maar met organisatorische maatregelen. Het gaat vaak om zeer kostbare en ingrijpende maatregelen, waarvan de effecten bij gebrek aan (statistische) gegevens vaak niet kwantificeerbaar zijn. Door het bevoegd gezag wordt als onderdeel van de verantwoording op kwalitatieve wijze ingegaan op de effecten van te treffen maatregelen en voorzieningen. Aanvullend wordt gekeken naar de aspecten zelfredzaamheid en toegankelijkheid voor de hulpverleningsdiensten. Zo kan het zijn dat een nieuwe kantoorfunctie wel te verantwoorden is, maar een kinderdagverblijf langs het spoor niet.

Samenstellen populatiebestand

Vaak is het samenstellen van een populatiebestand het meeste werk van de hele groepsrisicoberekening. Met name binnen een afstand van 200 meter tot de

risicobron dient de (verwachte) populatie nauwkeurig te worden vastgesteld. Hierbij wordt de huidige situatie op gebouwniveau geïnventariseerd. Ook wordt onderzocht welke mogelijkheden het bestemmingsplan biedt ten aanzien van veranderingen in de populatie. Zeker bij flexibele bestemmingsplannen vraagt dit om een goede beschouwing van de maximale mogelijkheden die (redelijkerwijs) op dit punt worden geboden. Concentraties van populatie of juist gemiddelde verspreiding kan het verschil maken tussen wel of niet overschrijden van de oriëntatiewaarde. Op grotere afstand van de risicobron kan volstaan worden met een globale inventarisatie.

Risico's versus kosten en baten

Het eindresultaat van de verantwoording is een oordeel over de aanvaardbaarheid van de toename van het groepsrisico. Het gaat daarbij om een bestuurlijke afweging van de risico's tegen de maatschappelijke kosten en baten. Hoewel het een oriëntatiewaarde betreft, wordt in de praktijk juist steeds meer waarde gehecht aan een exacte rekenuitkomst. Dit is begrijpelijk, maar dan moet wel gewerkt worden met correcte en eenduidige populatiegegevens. Immers, de uitkomst van de risicoberekening is net zo betrouwbaar als de gebruikte invoergegevens. In de praktijk blijkt dat bij groepsrisicoberekeningen uitgevoerd door verschillende partijen vaak grote verschillen naar voren komen. Om dit te voorkomen is een gedegen controle van de gehanteerde populatiegegevens door het bevoegd gezag noodzakelijk. Dat een set populatiegegevens groot en lastig controleerbaar kan zijn, doet hier niet aan af.

Mijntje Pikaar en Koen van der Nat,
Peutz bv (www.peutz.nl)

'Invoergegevens
bepalen de
betrouwbaarheid
van groepsrisico-
berekeningen'